IX kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Spraw Zagranicznych**
(nr 36)
z dnia 4 lutego 2021 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Spraw Zagranicznych (nr 36)

4 lutego 2021 r.

Komisja Spraw Zagranicznych, obradująca pod przewodnictwem posła **Marka Kuchcińskiego (PiS)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– przyjęcie stanowiska Komisji – Wspólna deklaracja Komisji Spraw Zagranicznych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Seimasu Republiki Litewskiej w 275. rocznicę urodzin Tadeusza Kościuszki.

W posiedzeniu udział wzięli: **Jan Malicki** dyrektor Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego, **Przemysław Żurawski vel Grajewski** stały doradca Komisji.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Marcin Chorzewski** i **Artur Kucharski** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Marek Kuchciński (PiS):

Witam państwa serdecznie. Otwieram posiedzenie Komisji Spraw Zagranicznych.

Witam panie posłanki, panów posłów i wszystkich zaproszonych gości. Witam także pana profesora Przemysława Żurawskiego vel Grajewskiego, stałego doradcę naszej Komisji, oraz pana dyrektora Jana Malickiego ze Studium Europy Wschodniej.

Proszę państwa, informuję, że posiedzenie zostało zwołane przez marszałek Sejmu na podstawie art. 198j ust. 2 regulaminu Sejmu i będzie prowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość. Linki oraz informacje dotyczące zabierania głosu otrzymali państwo w poczcie elektronicznej. Przypominam, że posłowie członkowie Komisji obecni na sali obrad głosują przy użyciu urządzenia do głosowania za pomocą legitymacji poselskiej, natomiast posłowie biorący udział w posiedzeniu zdalnie głosują za pomocą iPadów.

W tej chwili sprawdzimy kworum. Proszę członków Komisji o zalogowanie się do systemu i naciśnięcie dowolnego przycisku. Dziękuję. Proszę o wyświetlenie wyników obecności posłów. Jakie jest kworum? W posiedzeniu Komisji udział bierze 22 posłów, a więc mamy kworum.

Otrzymali państwo porządek dzienny, który obejmuje punkt: przyjęcie stanowiska Komisji – Wspólna deklaracja Komisji Spraw Zagranicznych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Seimasu Republiki Litewskiej w 275. rocznicę urodzin Tadeusza Kościuszki. Proszę państwa, przechodzimy do realizacji porządku dziennego.

Tekst projektu stanowiska, który chcę państwu przedstawić w imieniu prezydium Komisji, otrzymali państwo pocztą elektroniczną. Jest on również dostępny na iPadach członków Komisji.

Proszę państwa, kilka zdań wprowadzenia. Jakie były okoliczności. Otóż w dniu 13 stycznia odbyło się spotkanie prezydium Komisji z posłami Komisji Spraw Zagranicznych Seimasu Republiki Litewskiej. Tematyka była szeroka, omawialiśmy kwestie związane z sytuacją na Białorusi. Pojawiła się także inicjatywa zgłoszona przez pana posła Roberta Tyszkiewicza, żeby podjąć wspólną deklarację obu Komisji, odnoszącą się do rocznicy urodzin Tadeusza Kościuszki. Dzisiaj, 4 lutego, przypada ta rocznica. Uzgodniliśmy tekst pomiędzy obiema Komisjami.

Nadmienię tylko, że projekt stanowiska został przesłany również do naszej ambasady w Waszyngtonie, która wspólnie z ambasadą litewską podejmuje kroki na rzecz zainteresowania tym tematem kongresmenów amerykańskich. Stany Zjednoczone z natury

rzeczy upamiętniają osobę Tadeusza Kościuszki. Poinformuję państwa o najnowszym wydarzeniu. Informacja z Mińska. Otóż wczoraj dyplomaci z Polski i kilkunastu państw, którzy są w Mińsku, złożyli kwiaty pod pomnikiem generała Tadeusza Kościuszki, znajdującym się na terenie ambasady amerykańskiej w Mińsku, jako upamiętnienie, uczczenie osoby generała w taki właśnie sposób, uczczenie rocznicy jego urodzin. Możemy to odczytać jako wkład Amerykanów w upamiętnienie tej ważnej, jak się okazuje, dla wielu narodów i państw osoby.

Proszę państwa, w tej chwili chciałbym przeczytać państwu projekt uchwały, potem poproszę o dyskusję na jej temat oraz jej przyjęcie. Projekt stanowiska Komisji Spraw Zagranicznych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 4 lutego 2021 r. – Wspólnej deklaracji Komisji Spraw Zagranicznych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Seimasu Republiki Litewskiej w 275. rocznicę urodzin Tadeusza Kościuszki jest następujący:

„My, parlamentarzyści Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Litewskiej, przywołujemy wspólnie pamięć o Tadeuszu Kościuszce w 275. rocznicę jego urodzin.

Tadeusz Kościuszko urodził się 4 lutego 1746 r. na Polesiu, w historycznym Wielkim Księstwie Litewskim, obecnie w granicach państwa białoruskiego, którego niepodległość jest dla nas wyjątkowo ważna. Kościuszko był wybitnym synem Rzeczypospolitej Obojga Narodów, dzielnym obrońcą jej wolności i praw oraz bohaterem wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych. Były mu bliskie ideały wolności i braterstwa oraz sprawiedliwości społecznej, a także równości wobec prawa. Dawał temu wyraz, wykupując niewolników w Ameryce oraz uwłaszczając chłopów w swoim majątku.

Tadeusz Kościuszko jest częścią wspólnej spuścizny wszystkich narodów historycznej Rzeczypospolitej Obojga Narodów i demokratycznych tradycji Stanów Zjednoczonych, naszych wspólnych ideałów wolności i niepodległości oraz niezbywalnych praw naszych obywateli do godnego i wolnego życia.

My, przedstawiciele naszych narodów, wybrani w sposób wolny i demokratyczny, zwracamy się ze słowami solidarności do narodu białoruskiego, który domaga się demokratycznych przemian w kraju po kolejnych sfałszowanych wyborach 9 sierpnia, zorganizowanych przez nielegalny reżim Łukaszenki. Solidaryzujemy się z Białorusinami, którzy byli i są prześladowani za upominanie się o prawo do podstawowych wolności obywatelskich, w tym przede wszystkim do wolnych i uczciwych wyborów, najszybciej jak to możliwe w tym roku. Szczególne słowa kierujemy do wszystkich, którzy za swoją odważną postawę zostali wtrąceni do więzień i są aresztowani lub zatrzymani. Wspieramy także ich rodziny i najbliższych. Pamiętamy o zamordowanych w walce o godne życie.

Wspominamy Tadeusza Kościuszkę, który symbolizuje ideę jednoczenia narodów wokół ważnych spraw, takich jak wolność i niepodległość oraz szacunek dla narodowej tożsamości. Wspominamy go, gdyż czujemy się spadkobiercami jego dziedzictwa i wiemy, że jest niezwykle ważny dla wielu Białorusinów.

Uznajemy za słuszne wysiłki naszych rządów ukierunkowane na niesienie pomocy prześladowanym Białorusinom, którzy zmuszeni zostali porzucić swą własną ojczyznę, oraz zachęcamy do poszukiwania nowych i coraz bardziej skutecznych form wsparcia narodu białoruskiego w jego zmaganiach o demokratyczny kształt własnego państwa, którego wolność i niepodległość uważamy za fundamentalnie ważne nie tylko dla naszej regionalnej stabilności i rozwoju, ale również dla bezpieczeństwa Europy i świata transatlantyckiego. Dzień ten niech zawsze przypomina nam o naszej wspólnej przeszłości, która zobowiązuje do wzajemnej solidarności, do wspierania dążeń do niepodległości państw i wolności narodów oraz poszanowania praw człowieka i obywatela.

Jesteśmy i pozostaniemy solidarni z Białorusią”.

Proszę państwa, projekt ten jest uzgodniony z litewską Komisją Spraw Zagranicznych. Autorem i inicjatorem pomysłu takiego udokumentowania, uhonorowania Tadeusza Kościuszki jest pan poseł Robert Tyszkiewicz. Pozwolą państwo, że w tej chwili oddam głos panu posłowi. Proszę bardzo.

Poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Bardzo dziękuję. Panie marszałku, szanowni państwo, dzisiaj naszym stanowiskiem, wspólną deklaracją polskich i litewskich parlamentarzystów ustanawiamy Tadeusza

Kościuszkę patronem walki o wolność w naszym regionie Europy, w szczególny sposób patronem walki na Białorusi, patronem wolnej Białorusi. Tadeusz Kościuszko, bohater czterech narodów – polskiego, litewskiego, białoruskiego, amerykańskiego – jest wymarzonym, idealnym kandydatem, żeby symbolizować nasze wspólne działania, nasze wspólne starania na rzecz rozwoju przestrzeni wolności i demokracji w naszej części Europy.

Niesłychanie ważne dla powodzenia tych starań jest zaangażowanie strony amerykańskiej. Amerykanie tradycyjnie uczestniczą w upamiętnianiu osoby Tadeusza Kościuszki. Są także obecni i aktywni we wspieraniu narodu białoruskiego w jego staraniach o wolność. Uważam, że deklaracja przyjęta wspólnie przez Polaków i Litwinów, dwa kraje, dwa państwa dzisiaj najbardziej zaangażowane w niesienie pomocy społeczeństwu białoruskiemu, odgrywa także poważną rolę, ma wagę w kwestii umiędzynarodowienia sprawy białoruskiej. Dzisiaj naszym głównym staraniem powinno być włączenie innych państw wspólnoty Zachodu do tego, żeby wspierać naród białoruski, wspierać społeczeństwo obywatelskie na Białorusi w jego walce o wolność.

Chciałbym bardzo gorąco zaapelować do wszystkich członków naszej Komisji, wszystkich, którym sprawa wolności, demokracji, praw człowieka, sprawa naszego dobrego sąsiedztwa z Litwą i Białorusią, sprawa współpracy transatlantyckiej leży na sercu, żeby naszą wspólną deklarację przyjąć przez aklamację, przyjąć jednogłośnie. Będzie to świetny prognostyk na przyszłość dla współpracy ponad jakimikolwiek podziałami politycznymi, ideologicznymi na rzecz tych fundamentalnych wartości, których symbolem jest osoba naszego wielkiego bohatera Tadeusza Kościuszki.

Dla porządku formalnego chciałbym jedynie nadmienić, że dzisiaj otrzymaliśmy drobną sugestię ze strony litewskiej, żeby w akapicie drugim w miejscu słów „suwerenność, niepodległość i podmiotowość" pozostawić tylko jeden z tych rzeczowników. Zgodziliśmy się ze stroną litewską, że warto, żeby zapis brzmiał w taki sposób, że pozostawiamy jedynie słowo „niepodległość" jako najdalej idące, symbolizujące te wszystkie wartości, w tym suwerenność, jak też podmiotowość.

A zatem jeszcze raz chciałbym w imieniu prezydium Komisji, swoim własnym, a także kolegów Litwinów, wierząc w to, że wkrótce doczekamy się, że Kongres amerykański formalnie przystąpi już do zorganizowanej pracy… W tej chwili trwają tam prace organizacyjne. Jesteśmy przekonani, że głos strony amerykańskiej w tej kwestii także będzie słyszalny. Dziękuję bardzo, panie marszałku. Bardzo proszę o poparcie deklaracji.

Przewodniczący poseł Marek Kuchciński (PiS):

Bardzo dziękuję panu posłowi. O głos prosi pan przewodniczący Paweł Kowal. Bardzo proszę.

Poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo. Panie marszałku, szanowni państwo, oczywiście popieram deklarację. Być może jest to zbyteczne z mojej strony, że to mówię, ale chciałbym zwrócić uwagę na pewien aspekt, który wiąże się i z tym posiedzeniem, i z kolejnym posiedzeniem, które będzie za pół godziny. 7 lutego mamy Dzień Solidarności z Białorusią, ogłoszony przez Swiatłanę Cichanouską. Będą go obchodzić różne instytucje europejskie. Poddaję to teraz pod refleksję i pana przewodniczącego, i wszystkich państwa, czy do deklaracji włączyć jakiś element związany z dniem 7 lutego, czy też będziemy robić oddzielną deklarację, jakieś oświadczenie, czy może w jakiś inny sposób, np. przez oświetlenie budynków parlamentarnych, zaznaczymy Dzień Solidarności z Białorusią.

Popieram to, nad czym teraz pracujemy, ale zwracam uwagę na to, że mamy kwestię Dnia Solidarności z Białorusią. Możemy to jakoś połączyć albo nie łączyć tego, niemniej teraz zwracam na to uwagę, dlatego że właśnie teraz zaczynamy o tym dyskutować. Później ewentualnie możemy do tego wrócić. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Marek Kuchciński (PiS):

Dziękuję bardzo. Uwaga pana przewodniczącego, żebyśmy zwrócili uwagę na tę rocznicę, na Dzień Solidarności z Białorusią, wydaje się bardzo słuszna, ale sugeruję rozważenie osobnego oświadczenia, ponieważ tekst dotyczący rocznicy urodzin Tadeusza Kościuszki

jest uzgodniony z Litwą. W tej chwili byłoby nam trudno dodatkowo go rozwijać. Pan przewodniczący Paweł Zalewski, proszę bardzo.

Poseł Paweł Zalewski (KO):

To rzeczywiście szczęśliwa sytuacja, że razem z Litwinami, a myślę, że także z Białorusinami, chociaż oni nie mają takiej formalnej możliwości, oraz z Amerykanami możemy przyjmować tekst dotyczący naszego wspólnego bohatera narodowego. To także szczęśliwa sytuacja, że pamięć o nim jest tak żywa. Bardzo dziękuję inicjatorowi uchwały.

Dla historycznego porządku – nie z propozycją zmiany w żaden sposób – chciałbym zwrócić uwagę na to, że kiedy mówimy, że Kościuszko wykupywał niewolników w Ameryce oraz uwłaszczał chłopów w swoim majątku, dawał wyraz temu, że ideały braterstwa i wolności były mu bliskie, zapominamy o tym, że Kościuszko tak naprawdę jest autorem Uniwersału połanieckiego, który polskim chłopom dawał wolność. Jest to coś znacznie więcej niż wykupywanie niewolników w Ameryce. Jego wkład w ducha wolności powiązanego z walką o niepodległość w Polsce był dużo większy. Jego majątkiem chyba zarządzał brat. To drobna uwaga po to, żebyśmy o tym pamiętali.

Uważam, że tekst jest bardzo dobry. Dobrze, że go przyjmiemy. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Marek Kuchciński (PiS):

Dziękuję bardzo. Dziękuję panu przewodniczącemu za zwrócenie słusznej uwagi. Na przyszłość warto pamiętać o Uniwersale połanieckim. Pan poseł Tyszkiewicz jeszcze?

Poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Tylko jedno zdanie do pana posła Kowala. Jeżeli chodzi o inicjatywy związane z Dniem Solidarności z Białorusią ogłoszonym przez opozycję białoruską w dniu 7 lutego, oczywiście naszą uchwałą jakoś się w to wpisujemy. Można powiedzieć, że podejmując dzisiaj uchwałę, która jest wyrazem solidarności ze społeczeństwem obywatelskim na Białorusi, w naturalny sposób wspieramy starania obywateli białoruskich o wolność i demokrację. Podnosimy także, o co w końcu chodzi w Dniu Solidarności z Białorusią, owe kwestie na szczebel międzynarodowy. Uważam, że dzisiejsza wspólna deklaracja wypełnia także intencje Swiatłany Cichanouskiej oraz Rady Koordynacyjnej dotyczące Dnia Solidarności z Białorusią.

Co do kwestii historycznych, zwracając się do pana przewodniczącego Zalewskiego, uważam, że bardzo ważnym historycznym aspektem deklaracji jest fakt, że dzisiaj wspólnie z Litwinami jesteśmy w stanie jednobrzmiąco ją podjąć. Bardzo głęboko to doceniam.

Przewodniczący poseł Marek Kuchciński (PiS):

Dziękuję bardzo. Czy ktoś z państwa chciałby jeszcze zabrać głos? Proszę bardzo, pan poseł Bartoszewski.

Poseł Władysław Teofil Bartoszewski (KP):

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący. Oczywiście tak jak my wszyscy popieram deklarację. Nie ma tutaj żadnych wątpliwości. Bardzo się cieszę, że zostało to umiędzynarodowione poprzez wspólną deklarację nie tylko z Seimasem, lecz także potencjalnie z Kongresem Stanów Zjednoczonych.

Podejrzewam, że wszyscy tutaj obecni są tego świadomi, ale proszę zwrócić uwagę, że w Stanach Zjednoczonych nie ma oficera armii, który nie słyszałby o Kościuszce. Każdy oficer armii przechodzi przez Akademię Wojskową w West Point, którą stworzył Kościuszko. Stoi przed nią jego ogromny pomnik. Każdy oficer amerykański, a znam rozmaitych, mówi, że oczywiście studiowali to, co robił Kościuszko w sferze wojskowej umacniania West Point jako twierdzy itd. Obok Białego Domu również stoi jego pomnik. Jest to postać, którą możemy użyć do dyplomacji. Bardzo słusznie, że usiłujemy to zrobić, pomagając naszym braciom Białorusinom. Oczywiście podpisuję się pod tym obiema rękami.

Przewodniczący poseł Marek Kuchciński (PiS):

Dziękuję panu posłowi. Dziękuję za przypomnienie cennej, ważnej informacji dotyczącej miejsca i znaczenia Tadeusza Kościuszki dla Stanów Zjednoczonych.

Proszę państwa, jeżeli nie ma więcej głosów w dyskusji, proponuję, żeby Komisja Spraw Zagranicznych przyjęła stanowisko, wspólną deklarację w 275. rocznicę urodzin Tadeusza Kościuszki. Proponuję, żebyśmy przyjęli uchwałę przez aklamację. Jeżeli nie usłyszę sprzeciwu, uznam, że szanowna Komisja wyraziła zgodę. Sprzeciwu nie słyszę. Dziękuję bardzo.

Stwierdzam, że Komisja przyjęła stanowisko. Bardzo dziękuję.

Informuję, że na tym porządek obrad został wyczerpany.

Protokół dzisiejszego posiedzenia zostanie wyłożony do przejrzenia w sekretariacie Komisji. Zamykam obecne posiedzenie Komisji.

Chciałbym jeszcze przedstawić państwu komunikat. O godz. 12.30 rozpoczniemy kolejne posiedzenie Komisji poświęcone informacji ministra spraw zagranicznych na temat sytuacji na Białorusi. Posiedzenie to będzie zamknięte dla środków masowego przekazu. W związku z tym jego transmisja nie będzie dostępna na stronie Sejmu. Posłów, którzy będą uczestniczyli w nim zdalnie, proszę o zalogowanie się poprzez platformę Whereby. Proszę pamiętać, żeby logować się pełnym imieniem i nazwiskiem. Dziękuję państwu.